Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Aarsberetning

om

Skiens offentlige skole

for den høiere almendannelse

for

skoleaaret 1888—89

ved

G. Hartmann,
skolens rektor.

Skien.
J. Melgaards bogtrykkeri.
1889.

Aarsberetning

om

Skiens offentlige skole

for den høiere almendannelse

for

skoleaaret 1888—89

ved

G. Hartmann,
skolens rektor.

Skien.
J. Melgaards bogtrykkeri.
1889.

Aarsberetning for 1888—89.

I. Skolens Forstanderskab.

Forstanderskabet har bestaaet af følgende medlemmer:
Rektor.
Rolsted, N. A. M., byfoged (udnævnt den 11te april 1885).
Steenstrup, H., toldinspektør, R. St. O. O., valgt den 24de april 1885, formand.
Hauge, A., provst, R. St. O. O., valgt den 26de marts 1886.
Offenberg, Th., grosserer, valgt den 26de marts 1886.

Da toldinspektør Steenstrups funktionstid i april d. a. var udløben, indvalgtes den 27de juni i hans sted, i henhold til kirkedept.s rundskrivelse af 30te marts d. a., distriktslæge Andreas Backer. Hr. Steenstrup havde da været medlem af forstanderskabet med en afbrydelse af kun 3 aar (1882—85) lige fra denne institutions oprettelse, og havde den meste tid fungeret som dets formand; skolen skylder ham stor tak for den dygtighed og nidkjærhed, hvormed han altid har vaaget over dens interesser.

II. Lærerpersonalet.

Hartmann, Gudbrand Helenus, rektor, R. St. O. O. Født 1832, cand. mag. 1855, timelærer ved Laurviks middel- og realskole 1857, adjunkt ved samme skole 1859, rektor ved Tromsø offentl. høiere almenskole 1874, rektor ved Skiens skole 1877.

Coucheron, Theodor Nils Dahl, overlærer. Født 1844, cand. real. 1872, bestyrer af Hortens realskole 1873, adjunkt ved Christianssands off. høiere almenskole 1875, overlærer ved Skiens skole 1879.

Koht, Paul Steenstrup, overlærer. Født 1844, cand. mag. 1868, overlærer ved Tromsø off. h. almenskole 1871, overlærer ved Skiens skole 1885.

Nielsen, Ole Lovenius Borgen, adjunkt. Født 1830, cand. theol 1855, timelærer ved Skiens skole 1860, adjunkt 1876.

Hanssen, Jonas, adjunkt. Født 1843, cand. mag. 1870, klasselærer ved Skiens skole 1871, adjunkt 1876.

Coll, Axel Ludvigsen, adjunkt. Født 1849, cand. mag. 1875, timelærer ved Skiens skole 1875, klasselærer 1876, adjunkt 1876.

Blix, Sten Gustav, adjunkt. Født 1833, cand. real. 1861, bestyrer af Sandefjords høiere almueskole 1861, adjunkt ved Skiens skole 1876.

Schneider, Johan Andreas, adjunkt. Født 1847, cand. mag. 1873, adjunkt ved Molde off. h. almenskole 1875, adjunkt ved Skiens skole 1886.

Jensen, Johan, klasselærer. Født 1841, dimitteret fra Asker seminarium 1867, lærer ved Mandals borgerskole 1868, ved Skiens almueskole 1874, klasselærer ved Skiens høiere almenskole 1876; fra 1ste november 1886 tillige skolens sanglærer.

Skaaden, Johannes, klasselærer. Født 1857, cand. mag. 1883 (sprogl.-hist. examen gr. I og IV), klasselærer ved Stavanger off. h. almenskole 1878—80, klasselærer ved Skiens skole fra 1884.

Wiese, Klaus Krohn, klasselærer. Født 1852, cand. mag. 1878 (sprogl.-hist. examen gr. II og IV), klasselærer ved Trondhjems kathedralskole 1880, bestyrer af egen skole i Christiania fra 1881, klasselærer ved Skiens skole fra 1885.

Erichsen, Johan, Willoch, residerende kapellan i Skien, antagen som religionslærer i gymnasiet fra begyndelsen af skoleaar 1886—87. Født 1842, cand. theol. 1864.

Nielsen, Fin Harald, premierløitnant i landværnet, gymnastiklærer fra 1885. Født 1851.

Hanssen, Bertha, hovedlærerinde ved smaaskolen, antagen 1885 (løn kr. 800).

Bentzen, Vilhelmine, hjælpelærerinde ved smaaskolen, antagen 1886 (løn kr. 550).

Frøken Hanssen indsendte i slutningen af f. a. med rektors anbefaling andragende til kommunebestyrelsen om et lønstillæg af kr. 100 fra nytaar 1889 at regne, hvilket andragende blev indvilget. Hun nyder altsaa fra nytaar 1889 en aarlig løn af kr. 900.

Under overlærer Koht's fravær som medlem af storthinget fra slutningen af januar til skoleaarets udgang fungerede som hans vikar cand. mag. Carl Gundersen.

Da der i slutningen af marts d. a. udbrød skarlagensfeber i adjunkt Schneiders hus, og det af den grund blev ham forment at indfinde sig paa skolen i 4 uger, antoges kand. philos. Jørgen Zachariassen som hans vikar i alle fag undtagen oldnorsk i 2den gymnkl., der overtoges af kand. Wiese.

For øvrigt har kun enkelte lærere 1 à 2 dage ad gangen dels havt sygdomsforfald, dels været permitterede af forskjellige grunde.

III. Disciplenes antal m. m.

(Middelskolens klasser betegnes i det følgende med romertal; L. betyder latinlinje, E. engelsklinje).

a. Disciplenes antal og fordeling:

	3kvartal 1888.	4kvartal 1888.	1kvartal 1889.	2kvartal 1889.
Smaaskolen kl. 1.	12	13	13	14
— kl. 2.	9	9	10	9
— kl. 3.	17	17	17	17
Middelskolen kl. I.	19	19	18	18
— kl. II. . . .	18	18	18	17
— kl. III. . .	21	22	23	23
— kl. IV. L. .	5	5	5	5
— kl. IV. E. .	16	16	15	15
— kl. V L. . .	3	3	3	3
— kl. V E. . .	12	12	12	11
— kl. VI L. .	6	6	6	6
— kl. VI E. .	7	7	7	7
Latingymnasiet kl. 1 . . .	9	9	8	8
— kl. 2 . . .	5	5	5	5
— kl. 3 . . .	6	6	6	5
Samlet antal	165	167	166	163

b. Aldersforholdet mellem de forskjellige klasser: a) gjennemsnitsalder ved begyndelsen af skoleaaret og b) normalalder.

	a.	b.
Smaaskolen klasse 1 . . .	$6^{1}/_{12}$	— 6
— — 2 . . .	$7^{1}/_{12}$	— 7
— — 3 . . .	8	— 8
Middelskolen — I . . .	9	— 9
— — II . .	$10^{1}/_{12}$	— 10
— — III. .	$11^{6}/_{12}$	— 11
— — IV . .	$12^{7}/_{12}$	— 12
— — V . .	$13^{5}/_{12}$	— 13
— — VI . .	$14^{7}/_{12}$	— 14

		a.		b.
Gymnasiet	klasse 1 . . .	$16^{2}/_{12}$	—	15
—	— 2 . . .	$15^{6}/_{12}$	—	16
—	— 3 . . .	18	—	17

c. Disciplenes fordeling efter hjemstavn:

137 af disciplene har været hjemmehørende i Skien. Af de øvrige har 14 havt sin hjemstavn i Gjerpen, 4 i Solum, 1 i Slemdal, 6 i Holden, 1 i Hviteseid, 1 i Hiterdal, 1 i Ullensaker, 1 i Enebak, 1 i Tjøttø, 3 i Porsgrund, 1 i Laurvik, 1 i Horten, 1 i Kragerø.

IV. Fagfordelingen.

Fagene har været fordelte paa lærerne paa følgende maade:

Rektor: 20 timer latin i gymnasiets 3 klasser.

Koht: 7 t. norsk i gymnkl. 2 og 3 — 7 t. græsk i gymnkl. 1 — 1 t. latin i gymnkl. 1 og 1 t. do. i gymnkl. 1 + 2 — 2 t. fransk i kl. V, tilsammen 25 timer.

Coucheron: 8 t. mathematik i gymnasiets 3 klasser — 6 t. mathem. i kl. VI og 5 t. do. i kl. V — 2 t. naturkundskab i kl. VI og 2 t. do. (fysik) i kl. V — 2 t. geografi i kl. VI, tils. 25 timer.

Nielsen: 12 t. religion i middelskolen ovenfor kl. I — 3 t. historie i kl. I — 5 t. skrivning i kl. II og III — 6 t. tegning i kl. II, III, IV, tils. 26 timer.

Hanssen: 3 (4) t. norsk i gymnkl. 1 — 1 t. tysk i gymnkl. 1 — t. latin i kl. VI og 2 t. do. i kl. V + VI — 2 t. geografi i kl. III — 3 t. historie i gymnkl. 1 — 3 t. historie i kl. II, 3 t. do. i kl. III, 3 t. do. i kl. V, tils. 25 (27) timer.

Coll: 6 t. historie i gymnkl. 2 og 3 — 3 t. historie i kl. VI — 5 t. historie og geografi i kl. IV — 5 t. græsk i gymnkl. 2 — 1 t. oldnorsk i gymnkl. 3 — 5 t. latin i kl. V, tils. 25 timer.

Blix: 6 t. mathematik i kl. IV — 5 t. mathem. i kl. III — 1 t. naturhist. i kl. V — 6 t. naturkundsk. i kl. II, III, IV — 2 t. geografi i kl. V — 5 t. tegning i kl. V og VI, tils. 25 timer.

Schneider: 2 t. oldnorsk i gymnkl. 2 — 4 t. norsk i kl. V — 10 t. norsk og tysk i kl. III — 8 t. norsk og tysk i kl. IV, tils. 24 timer.

Jensen: 22 t. i kl. I (alle fag undtagen historie) — 4 t. regning i kl. II — 2 t. geografi i kl. II — 4 t. sang, tils. 32 timer.

Skaaden: 8 t. engelsk i kl. V og VI — 3 t. engelsk i gymnkl. 3 — 2 t. fransk i gymnkl. 3, 2 t. do. i gymnkl. 2, 4 (3) t. do. i gymnkl. 1 — 7 t. latin i kl. IV, tils. 26 (25) timer.

Wiese: 10 t. norsk og tysk i kl. II — 4 t. tysk i kl. VI, 4 t. do. i kl. V — 2 t. engelsk i gymnkl. 2 — 5 t. engelsk i kl. IV — 2 t. fransk i kl. VI, tils. 27 timer.

Pastor Erichsen: 4 t. religion i gymnasiet.

Løitnant Nielsen: 9 timer gymnastik i middelskolen og gymnasiet.

I smaaskolen har frøken Bentzen havt 20 timer (religion 4 timer og regning 11 timer i alle klasser, skrivning i 2den og 3die klasse 4 timer, samt anskuelse i 1ste klasse 1 time). De øvrige 27 timer har frøken Hansen havt.

Timefordelingen m. m.

Timernes fordeling paa klasser og fag sees af nedenstaaende tabel.

I 1ste gymnasieklasse læstes fransk i 1ste halvaar i 4 timer ugentlig, i 2det halvaar kun 3 timer, idet 1 time afgaves til norsk, hvilket fag saaledes havde 4 ugentlige timer indtil slutningen af marts, fra hvilken tid 2 timer om ugen anvendtes til oldnorsk.

Som tidligere meddelt, blev fra skoleaarets begyndelse en klasselærerpost inddragen. Da dette maatte føre til klasse-

kombinationer i større udstrækning, end rektor fandt det tjenligt for skolen, indgik han før skoleaarets begyndelse med andragende om timelærerhjælp, idet han foreslog ansættelse af en tegne- og skrivelærer med indtil 12 ugentlige timer og aarlig løn af kr. 600. Overbestyrelsen fandt imidlertid ikke at kunne gaa ind derpaa i det indeværende skoleaar, men stillede i udsigt, at den vilde anbefale et forslag i den retning i budgetforslaget for det kommende skoleaar. Saadant forslag blev derfor indsendt af rektor, kongelig proposition i den retning blev fremsat for storthinget, som vedtog samme d. a. Men i skoleaar 1888—89 har man, efter midlertidig at have inddraget nogle timer (nemlig 1 time geografi i kl. I, 1 t. tysk i kl. II, 1 t. historie i kl. III), maattet bringe klassekombination i anvendelse i større udstrækning. Følgende klassekombinationer har derfor udenfor sang- og gymnastiktimerne fundet sted:

kl. V L. og VI L.	i latin	2	timer,	
« V E. og VI E.	i engelsk	2	—	
gymnkl. 1 og 2	i latin	1	—	
« 2 og 3	i norsk	1	—	
« 2 og 3	i latin	5	—	
« 2 og 3	i græsk	2	—	

I smaaskolen har, som før, kl. 2 og 3 været kombinerede i skrivning, kl. 1 og 2 i religion.

Som meddelt i sidste aarsberetning, havde overbestyrelsen givet sit samtykke til, at kombination i en religionstime af gymnkl. 2 og 3 blev hævet, og at pastor Erichsen, hvis timetal saaledes blev forøget med 1 time ugentlig, fik sin løn forhøiet fra kr. 260 til kr. 350. Men denne lønsforhøielse, som af overbestyrelsen var foreslaaet i den kgl. propos. til budget for Skiens skole for 1888—89, blev af storthinget i 1888 afslaaet. Man vilde altsaa have været nødsaget til at vende tilbage til den nævnte uheldige kombination, saafremt ikke pastor Erichsen i følelsen af det mislige herved velvillig havde tilbudt sig at læse 1 time mere om ugen for den samme løn som tidligere, nemlig kr. 260. Dette tilbud modtog rektor med erkjendtlighed, men indgik derhos med fornyet andragende om lønnens forhøielse til kr. 350. Overbestyrelsen imødekom for

saavidt dette andragende, som den i den kongl. propos. foreslog pastor Erichsens løn forhøiet til kr. 300, et forslag, som af storthinget d. a. vedtoges.

I gymnastik har eleverne været delte i 3 partier, som hver har havt 3 ugentlige timer, 1ste parti har omfattet gymnasiet og kl. VI, 2det kl. V og IV, 3die kl. III, II og I.

I de 5—6 første uger af skoleaaret var dog kl. I, hvis elever ikke tidligere havde havt gymnastik, ikke kombineret med kl. II og III. Idet gymnastiklæreren nemlig velvillig paatog sig 1 ugentlig extratime, havde i denne tid kl. I 2 særskilte ugentlige timer, medens kl. II og III kombinerede havde 2 timer om ugen. Fra begyndelsen af oktober forenedes alle 3 klasser til 1 parti med 3 ugentl. timer.

I sang har kl. I og II hver havt 1 time ugentlig. Kl. III, IV og V (i kl. VI ingen sangere) har været kombinerede i sang i 1 time ugentlig; i 1 ugentlig time har derhos hver af disse klasser hver 3die uge havt sanglære.

Timefordelingstabel.

	Middelskolen						Latingymnasiet		
	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V	kl. VI	1 kl.	2 kl.	3 kl.
Religion	3	3	3	2	2	2	1	1	2
Norsk	8	5	5	4	4[1]	3	} 3[3]	2	2
Oldnorsk								2	1
Tysk		5	5	4	4[2]	4[2]	1		
Latin				L.7	L.7	L.7	9	10	9
Engelsk				E.5	E.5	E.5		2	3[4]
Fransk					2	2	4[3]	2	2
Græsk							7	7	7
Historie	3	3	3	3	3	3	} 3	3	3
Geografi	3	2	2	2	2	2			
Naturkundskab		2	2	2	3	3[1]			
Mathem.	4	4	5	6	5	6	2	3	3
Skrivning	4	3	2						
Tegning		2	2	E.2	E 2[1]	E 2[1]			
	25	29	29	30	30	30	30	30[5]	30[5]

1) heraf 1 time valgfri for de elever, saavel af L. som af E., der ei læse fransk. 2) heraf 1 time kun for engelsklinjen. 3) se ovenfor. 4) heraf 1 time særskilt for de elever, som kun læse engelsk. 5) 32 timer ugentlig for de elever, der læse baade fransk og engelsk.

Smaaskolen.

	1ste klasse.	2den klasse.	3die klasse.
Religion	2	2	2
Norsk	10 *)	7	7
Anskuelse	1	«	«
Historie	«	«	1
Geografi	«	1	1
Regning	4	4	3
Skrivning	«	4	4
	17	18	18

I undervisningen i fransk deltog ved skoleaarets udgang i kl. V 6 elever, i kl. VI 5, i 1ste gkl. 7, i 2den gkl. 5, i 3die gkl. 4.

I undervisningen i engelsk deltog ved skoleaarets udgang i 2den gkl. 5, i 3die gkl. 2.

Fritagne for religionsundervisning som dissentere var 4 elever af middelskolen.

Af helbredshensyn ifølge lægeattest var 8 elever fritagne for gymnastik hele skoleaaret, nemlig 3 i gymnasiet, 1 i kl. VI, 2 i kl. V, 2 i kl. II.

VI. Undervisningen.

Smaaskolen.

Religion.

Klasse 1: Efter Vogts lille bibelhistorie forfra til «Josva«; de vigtigste træk af Jesu liv fortalte og gjenfortalte.

Klasse 2: Samme bog af det gamle testamente forfra til «Riget deles», samt Jesu barndomshistorie og de vigtigste undere gjennemgaaet. 4 salmer.

Klasse 3: Samme bog fra «Riget deles» det gamle testamente

*) læsning og skrivning

ud, samt af det nye testamente forfra til «apostlerne for det høie raad» (lignelserne forbigaaede). 5 salmer.

Modersmaalet.

Klasse 1: Fredrik Hanssen «Læsebog for begyndere« gjennemgaaet og repeteret. Læse- og skrivemethoden i forbindelse med stavemethoden har været anvendt. Af Pauss og Lassens læsebog læst til s. 33. Skrevet i bog efter forskrift paa vægtavlen. Moes skrivebog 1ste hefte. I sidste halvaar 2 timer ugentlig afskrift og diktat af ord og lette stykker, som forud er læste; kun de smaa bogstaver benyttede og bindetegn mellem stavelserne. 6 digte indøvede i kor.

Klasse 2: Læst og repeteret af Pauss og Lassens læsebog fra s. 33 til 3die afdeling. Hvert læsestykkes indhold og de vanskeligere udtryk forklarede og stykket derpaa vexelvis gjengivet af eleverne. Korlæsning afvexlende benyttet. Afskrift og diktat 2 gange ugentlig af lette stykker, som forud er læste, fremdeles med bibeholdelse af stavelsedeling. 8 digte udenadlærte.

Klasse 3: Efter samme læsebog læst og repet. 3die og 4de afdeling. Særlig vegt lagt paa en friere udtale og ret betoning af ordene samt passende pauseren ved skilletegnene. Indøvet sætningsdelene, ordklasserne og det vigtigste af bøiningslæren. Afskrift og diktat 2 gange ugentlig i sammenhængende ord med benyttelse af de store bogstaver. 9 digte udenadlærte og indholdet og hvert enkelt udtryk forklaret.

Historie.

Klasse 3: Efter Winthers forberedende lærebog, støttet til mundtlig fortælling, gjennemgaaet stykkerne om Nordens historie til «Begivenheder i norden 1800—1814». Lektierne forud fortalte paa skolen.

Geografi.

Klasse 2: Lidt om solsystemet og jordens stilling i samme;

jordens form og omdreining, zonerne, himmelegnene, oversigt over jordens overflade paa globus, samt ved benyttelse af et lidet schema og vægkartet lært at kjende Europas lande og have, de vigtigste byer, elve og indsøer, landenes grænser, samt lidt om den naturlige beskaffenhed.

Norge, Sverige og Danmark gjennemgaaede lidt udførligere.

Klasse 3: Efter Brochs «Geografi for almueskoler» forfra til «Asia» med forbigaaelse af mange stykker. Lektierne forud gjennemgaaede paa skolen ved benyttelse af vægkartet.

Regning.

Klasse 1: Rækketælling fra 100 til og med 6. Mundtlig indøvet smaa additions- og subtraktionsstykker.

Klasse 2: Rækketælling fra 100 til og med 9. Indøvet addition og subtraktion skriftlig og mundtlig efter Johannesens regnebog 1ste hefte. Smaa hovedregningsstykker.

Klasse 3: De fire regningsarter i ubenævnte tal mundtlig og skriftlig efter Johannesens regnebog 1ste hefte. Smaa hovedregningsstykker.

Anskuelse.

Klasse 1: Wilkes billedtavler forklarede og gjenfortalte; fortællinger, passende til billederne, fortalte og gjenfortalte.

Skrivning.

Klasse 1: Se under «Modersmaalet».

Klasse 2 og 3: I kl. 2 Moes skrivebog 1ste hefte; i kl. 3 ogsaa 2det og 3die hefte.

Middelskolen.

Religion.

Klasse I: Vogts lille bibelhistorie (med «Kort beskrivelse af Jødeland») læst og repeteret. Katekismens 5 parter uden Luthers forklaring. Gjennemlæst Math. evang. og «apostlernes gjerninger». 6 salmer.

Klasse II: Af Vogts bibelhistorie for borgerskoler og høiere almueskoler til s. 50. Katekismens 4 første parter med Luthers forklaring. 14 salmer tildels efter Odlands udvalg. I bibelen læst 20 kap. af «apostlernes gjerninger».

Klasse III: Vogts bibelhistorie for borgerskoler til s. 55—104. Af Katekismen repeteret de 3 første parter og læst 4de og 5te part; derefter et udvalg af «Sententser af Guds ord». I sidste halvaar af Pontoppidans forklaring (Sverdrups udgave) sp. 202—220 og sp. 435—531. 7 salmer.

Klasse IV: Samme bibelhist. s. 105—149. Af forklaringen fra begyndelsen til sp. 201. 4 salmer repeterede.

Klasse V: Samme bibelhist. s. 149—176. Forklaringen sp. 221—435. Meddelt en oversigt over kirkeaaret.

Klasse VI: Repet. bibelhistorien og forklaringen. Bibelsk geografi.

Hver uge er i kl. II—VI den kommende søndagstext oplæst og kortelig forklaret.

Modersmaalet.

Klasse I: Læsning i Pauss og Lassens læsebog, 2det skoletrin. Diktat 2 gange om ugen næsten hele skoleaaret. Gjennemgaaet ordklasserne, sætningsdelene og det vigtigste af bøiningslæren efter Løkkes omrids. Analyse efter Platous exempelsamling. 12 digte udenadlærte.

Klasse II: Pauss og Lassens læsebog, 2det skoletrin, 1ste afdeling. 8 digte lærte: Menneskets engle — Kokosnødden — Liden ekorn — Fædrelandssang — Den

norske sjømand — Dyre Vaa — Raad for uraad — Mit fødeland. — Løkkes omrids §§ 1—71; analyse efter Jensens exempelsamling i dens helhed. Diktat 1 gang ugentlig.

Klasse III: Læsning efter Pauss og Lassens læsebog (2det skoletrins 2den afdeling samt tillægget). Endel vanskeligere prosastykker er forbigaaede; de mythologiske stykker benyttede til gjenfortælling. Følgende digte udenad: 1. Norges fjelde — 2. Slædefart — 3. Hundemordet — 4. Olav Trygvason — 5. I en tung stund — 6. Sang for Sverige — 7. Gamle Norge — 8. Den norske Vinter. — Stadige øvelser i analyse, dels efter Jensens exempelsamling, dels efter læsebogen. Løkkes lille grammatik gjennemgaaet i korte lektier. — 1 skriftligt arbeide hver uge (næsten udelukkende diktat efter læsebogen; et par gange benyttedes interpunktionsøvelserne i Jensens exempelsamling). For at indøve skilletegnene, analyseredes ofte det skrevne, før tegnene tilføiedes. Ved skoleaarets slutning en norsk stil («Hvad jeg oplevede den 17de mai»).

Klasse IV: Læsning efter Pauss og Lassens læsebog (tillægget til 2det skoletrin samt 3die skoletrins 1ste afdeling). De græske gudesagn benyttede til gjenfortælling. Følgende digte udenad: 1. Norges fjelde — 2. Olav Trygvason — 3. Slædefart — 4. Fedrene vaare — 5. Dansk nationalsang — 6. Birkebeinssang — 7. Sømandssang — 8. Gamle Norge. — Analyse efter læsebogen; af Løkkes omrids repeteret sætningslæren og formlæren til talordene. Udvalgte afsnit af Aars's retskrivningsregler gjennemgaaede. — I første halvaar 1 skriftligt arbeide ugentlig (diktat, gjenfortælling); i andet halvaar hver 14de dag. Følgende opgaver: 1. En snestorm — 2. Skolens sidste skitur — 3. Et jernbanetræn — 4. Et skib — 5. Livet i skolegaarden i friminutterne — 6. Vore sommerlege.

Et udvalg af stilene oplæst af læreren.

Klasse V: Udvalgte stykker af Pauss og Lassens læsebog (3die skoletrin); ved skoleaarets slutning gjennemgaaet «Haakon Jarl». Følgende digte udenad: 1. Flagsang — 2. For Norge, kjæmpers fødeland — 3. Dei gamle fjelli — 4. Aasgaardsreien — 5. Fanitullen — 6. Norges storthing. — Stadige øvelser i analyse; af Løkkes omrids repeteret sætningslæren og formlæren til pronomenerne. I en særtime (med de disciple, der ikke læste fransk) gjennemgaaet udvalgte afsnit af Aars's retskrivningsregler; særlig blev fremmedordene nøiagtig gjennemgaaede. — Følgende stileopgaver besvarede: 1. En dag af sommerferierne — 2. En gymnastiktime — 3. Skienselven — 4. Digtet «Fanitullen» omskrevet til prosa — 5. Indholdet af digtet «Thor henter sin hammer» — 6. Mit hjem (skildret i et brev til en ven) — 7. Norges naaletræer — 8. Latinskolens bygninger — 9. Fortæl om en livsstilling, som du kjender til, og som du synes godt om — 10. Ilden er en god tjener, men en slem herre — 11. Legepladsen og livet der i friminutterne — 12. Dampkraftens betydning for samfærdselsmidlerne. Desuden nogle diktater og et par skriftlige øvelser i at behandle synonymer og enslydende ord af forskjellig betydning.

Klasse VI: Pauss og Lassens læsebog 3die skoletrin med tillæg benyttet til literaturlæsning og er deraf gjennemgaaet: Holberg, Den politiske kandestøber og af «Bergens beskrivelse»; Ewald, Rungsteds lyksaligheder og Klagesang over Fredrik V; Øhlenschlæger Morgenvandring og Guldhornene; Wergeland, Var jeg en arbeidsmand, Menigmands politik, Hyttens skjønhed, Hans Jakobsens ost, Baron Hoff-Rosenkrone, Fattigfolks barn og Dalvise; Welhaven, Protesilaos og Bergens stift; Bjørnson, Mellem slagene; Ibsen, Paa Akershus; Sagaen om Gunlaug Ormstunge samt nogle kjæmpeviser.

Norbys lille literaturhistorie læst og repeteret.

Det vigtigste om verslære, digtarter, troper og figurer er mundtlig meddelt under læsningen.

Skriftligt: I aarets begyndelse nogle diktater; følgende stilopgaver: 1. Hvilke arbeidere og haandværkere maa anvendes ved opførelsen af et murhus? 2. Hvorledes er man kommen til overbevisning om, at jorden er en kugle? 3. Om de forskjellige slags vaaben i fortid og nutid. 4. Om vandet og dets betydning for planter og dyr. 5. Som man reder, saa ligger man. 6. Sammenligning mellem hunden og katten (udseende, egenskaber, nytte). 7. Skien og omegn (beliggenhed med de nærmeste omgivelser, byens bebyggelse og næringsveie). 8. Hvilken betydning har opfindelsen af bogtrykkerkunsten i verdens historie? 9. Om jernbanerne og deres nytte. 10. Om de fornøielser, vinteren bringer os. 11. Havet langs Norges kyst, dets natur og betydning for vort folk (tentamen). 12. Fortæl indholdet af «Den politiske kandestøber». 13. Om vore vigtigste træsorter og deres anvendelse. 14. Sammenligning mellem Gustav Adolf og Karl den 12te. 15. Om naturen og livet i mai.

Tysk.

Klasse II: Af Knudsens elementærbog fra begyndelsen til stykket: «Der Blümlein Antwort»; oversat fra norsk til tysk kun til side 33.

Klasse III: Af Knudsens elementærbog læst side 82—133 incl. (deraf repeteret som examenspensum 1—25 af de sammenhængende læsestykker). Af Løkkes lille grammatik gjennemgaaet i korte lektier hele formlæren. Da man i gramm. var naaet til verberne, repeteredes en tid til hver grammatiklektie et udvalg exempler af elementærbogen saavel tyske som norske; sidstnævnte blev tildels gjennemgaaede paa vægtavlen og derefter benyttede til stileopgaver. De skriftlige øvelser (1 time ugentlig) har forøvrigt bestaaet i

deklinations- og konjugationsøvelser, diktat og oversættelse fra tysk til norsk.

Klasse IV: Knudsens elementærbog fra side 134 ud (deraf til examen opgivet no. 52 til 56 incl.) Samtidig repeteret formlæren efter Løkkes lille grammatik; analysen af de læste pensa i læsebogen har væsentlig været benyttet til det samtidige pensum i grammatikken. Af og til forsøg paa gjenfortælling paa tysk. — 1 ugentlig stil paa skolen efter forberedelse den foregaaende time. Af Knudsens stileøvelser skrevet side 1—33 (undtagen afsnittet om de modale hjelpeverber, der er udeladt i nyeste udgave).

Klasse V: Af Robinson Crusoe i tysk skoleudgave ved Tuhten fortsættelse fra f. a. side 80—240. Grammatik og analyse efter Løkkes lille grammatik og Knudsens stileøvelser. Mundtlig oversat samtlige exempler i Knudsens stileøvelser 2den afdeling. 1 extemporalstil ugentlig.

Klasse VI: Af Pauss og Lassens læsebog omtr. 100 sider. Løkkes lille grammatik repeteret. Efter Knudsens stileøvelser mundtlig oversat 2den afdeling. 1 extemporalstil ugentlig. I 1 ugentl. extratime med dem, der ikke læste fransk, extemporeret efter Robinson Crusoe.

Latin.

Klasse IV: Johansens latinske læsebog, 1ste afsnit, 37 sider med forbigaaelse af enkelte exempler. Af 2det afsnit (sammenhængende stykker) 5 sider. I forbindelse med læsebogen læst det tilsvarende af formlæren efter Schreiners grammatik. Enkelte syntaktiske regler kortelig gjennemgaaede. De fleste af læsebogens norske exempler oversatte skriftlig paa skolen.

Klasse V: Efter Voss's «Udvalg af latinske klassikere» læst og repeteret 8 feltherrer af Cornel med særlig examination i gloser og «indhold». Læst og repet. det vigtigste af kasuslæren og repet. formlæren efter

Schreiners gram. Gjennemgaaet lektievis de 18 første stykker af de syntaktiske «oplysninger» i Johansens stileøvelser. Hver uge er der efter mundtlig gjennemgaaelse og veiledning skrevet 1 hjemmestil og 1 extemporalstil, hvortil stof er taget af Johansens stileøvelser (stykke I—IV i 1ste afdel., 27 lette smaastykker i 2den afdel.). Mislykkede sætninger er stadig blevne omskrevne, og den hele stil lært udenad.

Klasse VI: Af Voss's udvalg læst og repet. Ciceros 1ste og 3die katilinariske tale samt Caesars bell. Gall. 1ste bog, cap. 31—48. Schreiners grammatik benyttet. Hver uge en hjemmestil og 1 extemporalstil. Repeteret det hele pensum, der kræves oplagt til middelskolens afgangsexamen.

I de 2 samtimer har kl. V og VI læst og repet. Caesars bell. Gall. 1ste bog, cap. 1—31 og cap. 48 til slutningen.

Engelsk.

Klasse IV: Af Ross's lærebog, 1ste del fra begyndelsen bogen ud; oversat fra norsk til engelsk dog kun til stykket «Robin Hood». Nogle faa skriftlige øvelser udenfor gloseskrivning under veiledning.

Klasse V: Brekkes «Lærebog i engelsk for begyndere» 34 sider. Sammes «Læsebog for middelskolens 5te og 6te klasse» 43 sider (sammen med kl. VI). Formlæren repet. efter Brekkes lærebog. Efter Løkkes lille grammatik ved Western læst syntaxen til verberne i forbindelse med de tilsvarende exempler i Knudsens stileøvelser. En skolestil hver uge efter Brekkes lærebog, frøken Bentzens stileøvelser og Knudsens do. Af og til diktat.

Klasse VI: Af Brekkes læsebog (sammen med kl. V) 43 sider, og (alene) 57 sider, hvoraf noget ex tempore. Formlære og syntax repet. efter Løkkes lille gram. ved Western. Præpositioner og synonymer efter Knud-

sens stileøvelser. En skolestil og en hjemmestil ugentlig efter samme bog og frøken Bentzens stileøvelser. Diktat i forbindelse med stil.

Fransk.

Klasse V: Knudsens franske grammatik læst til de uregelmæssige verber og repeteret. Knudsens og Wallems læsebog for middelskolen læst og repeteret til s. 16 (aller).

Klasse VI: Knudsens og Wallems læsebog s. 23—51 incl. Det hele middelskolepensum s. 5—51 repeteret.

Historie.

Klasse I: Af Winthers forberedende historie fra begyndelsen til s. 78 (stykkerne 25—27, 32—35, 38, 39 forbigaaede).

Klasse II: Læst Winthers historie fra «Den store nordiske krig» bogen ud. Læst og repet. Nissens verdenshistorie fra begyndelsen til «Julius Cæsar».

Klasse III: Af Nissens verdenshistorie læst og repet. fra «Julius Cæsar» til «Schweizernes frihedskamp« (med forbigaaelse af de afsnit, som omhandle Nordens historie) samt Eriksens Nordens historie fra begyndelsen til Valdemar Seiers død.

Klasse IV: Læst og repet. Nissens verdenshistorie fra 1517 til 1789 samt Eriksens Nordens historie fra 1397 til 1814. Skriftl. opgaver paa skolen: 1) Hovedtræk af Nederlandenes frihedskamp — 2) Den skaanske krig (anledning — dansk søkrig — dansk landkrig — norske krigsbegivenheder — freden).

Klasse VI: Læst og repet. Nissens verdenshistorie fra Katharina den 2den bogen ud (stykkerne om Nordens historie forbigaaede) samt Eriksens Nordens historie fra Gustav den 3die bogen ud. Desuden er dikteret eleverne en ethnografisk-synkronistisk oversigtstabel over tiden fra middelalderens begyndelse til den franske revolution. Skriftlig opgave paa skolen: Ludvig den 16des historie i korthed.

Klasse VI: Repeteret Nissens verdenshistorie og Eriksens verdenshistorie. Skriftlige opgaver paa skolen: 1) Kort oversigt over romernes erobring af Italien; de overvundne folks stilling — 2) Hvordan blev Schweiz et frit land (edsforbundet; befrielsen; forsvaret) — 3) Oversigt over de skandinaviske krigsbegivenheder i aarene 1657—60 (fredsbetingelserne medtages).

Geografi.

Klasse I: Brochs geografi for almueskolen læst og repeteret.

Klasse II: Først anvendtes nogle timer til repetition af Norges geografi efter Brochs geografi. Efter en kort orientering i den astronomiske geografi læstes derpaa af Geelmuydens lærebog (5te udg.) Europa s. 42—48 og s. 52—60, hvorefter de tre nordiske landes geografi læstes og repeteredes.

Klasse III: Af Geelmuydens geografi 5te udg. læst og repeteret Storbritannien og Irland, Nederlandene, Belgien, Frankrige, Spanien, Portugal, Italien, Schweiz, over hvilke lande tillige af eleverne er tegnet kart paa en samlet plade med gradenæt optrukket efter en maalestok som det fysiske kart over Mellemeuropa i den private opmaalings skoleatlas.

Klasse IV: Læst og repet. efter Geelmuydens geografi 5te udg. Østerrige, Rusland, Balkanhalvøen, Asia og Afrika. Endel timer anvendte til karttegning efter rektor Horns methode. Skriftl. opgaver paa skolen: Ruslands naturprodukter og næringsveie — Fortæl, hvad du har lært om Forindiens naturforhold, planteverden, dyreliv og befolkning.

Klasse V: Geelmuydens geografi 5te udg. Amerika og Australia samt den astronomiske og fysiske geografi.

Klasse VI: Repeteret Geelmuydens geografi i sin helhed, Norge gjentagne gange. Karttegning hjemme saavel som paa skolens vægtavle.

Naturkundskab.

Klasse II: Af Sørensens naturhistorie gjennemgaaet oversigt over det menneskelige legemes bygning; derpaa læst og repet. «Pattedyr» og «Fugle».

Klasse III: Sørensens naturhistorie fra «Krybdyr» ud til «De laveste dyr».

Klasse IV: Af Sørensens naturhistorie plantelæren.

Klasse V: 1 ugentlig time anvendt dels til at repetere plantelæren efter Sørensens naturhistorie, dels til at gjøre eleverne bekjendte med de almindeligste vildtvoxende planter.

Henrichsens fysik læst alt undtagen afsnittet «Ligevegt og bevægelse», samt repeteret det læste undtagen lyslæren.

Saavidt muligt er de i lærebogen anførte forsøg udførte, og eleven har under examinationen ved tegning paa vægtavlen maattet gjøre rede for forsøgene. Skriftlige opgaver paa skolen: Hvilke forandringer undergaar legemerne, naar de ophedes? — Magneten og dens anvendelse.

Klasse VI: Af Henrichsens lærebog i fysik læst afsnittet «ligevegt og bevægelse» samt repeteret det hele middelskolepensum. Af Sørensens lærebog i botanik læst plantens indre bygning samt repeteret det hele. Enkelte gange excursion med plantebestemmelse efter Sørensens flora.

Mathematik.

Klasse I: De 4 regningsarter i ubenævnte tal. Det decimale mynt-, maal- og vegtsystem. Den lille multiplikationstabel.

Klasse II: De 4 regningsarter med almindelig brøk og decimalbrøk. Det decimale mynt-, maal- og vegtsystem repeteret.

Klasse III: Efter O. Johannesens regnebog 2det hefte almindelig og decimal brøk. De viderekomne har tillige regnet efter 3die hefte enkelt og sammensat regu-

ladetri. I en ugentlig time indøvet de almindeligste geometriske begreber efter Getz's konstruktionsbog 1ste hefte.

Klasse IV: Bonnevies arithmetik 1ste bog og do.s geometri 1ste bog. I en ugentlig time repeteret Getz's konstruktionsopgaver 1ste hefte. Efter O. Johannesens regnebog 3die hefte enkelt og sammensat reguladetri samt rentesregning.

Klasse V: Af Bonnevies geometri fra 2den bog (cirkelen) til 4de bog læst og repeteret.

Konstruktion 1ste og 2det hefte af Getz's konstruktionsbog.

Bonnevies arithmetik læst fra brøk bogen ud med forbigaaelse af logarithmer; repeteret fra bogens begyndelse og ud.

Praktisk regning efter Johannesens regnebog i enkelt og sammensat reguladetri, renteregning og rabat. I regelen opgaver i regning og konstruktion hver uge.

Klasse VI: Bonnevies geometri fra polygonberegning bogen ud; repeteret det hele pensum.

Konstruktion efter Getz's konstruktionsbog 2det hefte ud samt 3die hefte.

Geometriske beregningsopgaver. Af Bonnevies arithmetik læst og indøvet logarithmer og repeteret det hele pensum.

Praktisk regning efter Johannesens regnebog: reguladetri, rente, rentesrente, rabat, diskonto, delings- og selskabsregning, kjederegelen og kubikregning.

Opgaver i regning og konstruktion hver uge saavel hjemme som paa skolen.

Skrivning.

Klasse I: Moes skrivebog 1ste, 2det og for enkelte elevers vedkommende 3die hefte.

Klasse II: Moes skrivebog 3die, 4de, 5te hefte. En gang om maaneden anvendtes ½ time til at nedskrive et stykke efter diktat.

Klasse III: Moes skrivebog h. 4—6 (mange elever naaede kun til 5te h.). I sidste halvaar en ugentlig time til at lære gothisk skrift. $^1/_2$ time undertiden skrivning efter diktat.

Klasserne IV, V, VI: I kl. IV og V gives maanedlig 2 karakterer for skrivning, den ene for et af læreren i norsk dikteret stykke, den anden for klassens øvrige skriftlige hjemmearbeider. En saadan karakter blev ogsaa i kl. VI givet for de skriftlige hjemmearbeider, i regelen 1 gang maanedlig.

Tegning.

Klasse II: Retlinjede geometriske grundformer og deri indlagte figurer, optegnede paa vægtavlen, dels efter Berghs «Frihaandstegning« 1ste hefte, dels efter «Weishaupt, Das Elementar-Freihandzeichnen» I.

Klasse III og IV: Som undervisningsmiddel er i disse klasser dels benyttet Herdtles vægtavler, dels 2den og 3die del af Weishaupts fortegninger. De vanskeligere figurer blev i regelen optegnede af læreren paa vægtavlen med anvisning om, hvorledes de paa tegningerne opførte punkter og hjælpelinjer skulde benyttes. Tegningerne udførtes med blyant; kun de flinkere af eleverne tillodes det siden at optrække disse med blæk.

Klasse V: Retlinjede og krumlinjede fladeornamenter.

Klasse VI: Fortsættelse fra kl. V. Øvelse i optrækning med tusch. 1 time ugentlig projektionstegning med benyttelse af A. Petersens lærebog.

Latingymnasiet.

Religion.

Klasse 1: Nissens kirkehistorie til «Reformationen».

Klasse 2: Nissens kirkehistorie fra «Reformationen» bogen ud.

Matthæi evangelium i grundsproget kap. 1—10 incl.

Klasse 3: Nissens kirkehistorie og Matthæi evangelium i grundsproget.

Modersmaalet.

Klasse 1: Gjennemgaaet digte og andre literære arbeider fra forskjellige perioder i den danske og norske literatur. Gjennemgaaet Ross's «Troper og figurer» samt i uddrag Eriksens litraturhistorie fra begyndelsen til Holberg.

Skriftlige opgaver: 1. Hvilke hensyn bør man tage, naar man skal vælge livsstilling? — 2. Beskrivelse af en udsigt — 3. Beskrivelse af et prospekt — 4. Kort fremstilling af Alkibiades's liv (ex tempore) — 5. Aarsagerne og anledningen til de græsk-persiske krige — 6. Beskrivelse af de forskjellige slags lege, som anvendes her paa skolen — 7. Sammenligning mellem de omstændigheder, hvorunder Rom og Grækenland gik over fra monarki til republik, samt den forskjellige maade, hvorpaa det skede — 8. To skrønemagere overtrumfe hinanden — 9. Kort fremstilling af Hannibals liv (ex tempore) — 10. Brev, hvori bl. a. gives meddelelse om et nylig stedfundet præmieskøiteløb — 11. Udsigt over Ruslands udvidelser fra Peter den stores tid til vore dage, hvert tilfælde ledsaget af en kort fremstilling af de begivenheder, som ledede til udvidelsen. — 12. Sammenligning mellem klima og næringsveie i det vesten- og østenfjeldske Norge — 13. Kort fremstilling af folkevandringens vigtigste begivenheder — 14. Europas naturforhold — 15. Valgfri opgave. — 16. Hvad man lærer ved at reise. — 17. «Toujours du plaisir n'est pas du plaisir» (Voltaire).

Klasse 2: 2 ugentl. timer, hvoraf 1 fællestime med 3 g. Denne er benyttet til læsning af literaturhistorie efter Eriksens lærebog, hvoraf læst og repeteret fra oplysnings-

tiden bogen ud. Den 2den time læsning og stil. Af Paus & Lassens læsebog 4de skoletrin 1ste og 2den afdeling er gjennemgaaet: Holbergs Erasmus Montanus og et par epistler; Wessels Kjærlighed uden strømper; Baggesen Noureddin til Aladdin og Wergeland, Af «Hasselnødder». Følgende skriftlige opgaver: 1. Om opmærksomhed. 2. Hvad er medlidenhed? 3. Hvad er fordomme, og hvorledes opstaar de? 4. Forfængelighed, stolthed, hovmod. 5. Indholdet af Erasmus Montanus tilligemed en karakteristik af stykkets hovedpersoner. 6. Hvilken indflydelse har et lands natur paa dets beboere? 7. Om dadlelyst, dens aarsager og følger. 8. Middelhavets verdenshistoriske betydning. 9. Havet langs Norges kyst, dets natur og betydning for vort land og folk. 10. Sammenligning mellem Athen og Sparta. 11. Hvorledes bidrager jernbanerne til, at forandre de menneskelige livsforhold? 12. Gustav Adolfs personlighed og verdenshistoriske betydning.

Klasse 3: Paus & Lassens læsebog 4de skoletrin 2den afd. og H. Lassens poetiske læsebog (Kr.ania 67), hvoraf gjennemgaaet: Cl. Frimann, Den norske fisker, Bindevise, Oberst Kruse; Ewald, Klagesang over Fredrik V, Rungsteds lyksaligheder, Liden Gunver; Baggesen, Agnete fra Holmegaard, Knud Vidfadmes hjemve; Øhlenschläger, Guldhornene, Hjemve, Eremitens sang, Morgenvandring, Haakon jarls død, Agnete; Wergeland, Til en gran, Kongens ankomst, Drømmesyn, Hardanger, Karl Johans død, Karl Johan (af «Hasselnødder»); Welhaven, Byens kirkegaard, Ludvig Holberg, Eivind Bolt, Koll med bilen. — Bjørnson, En fallit efter originaludgaven. Desuden har hver elev efter tur faaet opgivet et drama eller andet større digterverk til læsning hjemme for derpaa i mundtligt foredrag paa skolen at gjengive dets indhold. Eriksens literaturhistorie som 2 g. J. Norbye, Digtarterne gjennemgaaet. Følgende

skriftlige opgaver: 1. Hvad kan siges for og imod dueller? 2. Hektor og Andromache hos Homer og Schiller. 3. Ludvig Holbergs indflydelse paa dansk aandsliv og literatur. 4. Samme opgave. 5. Hvorvidt kan det siges, at Sokrates i Apologien snarere optræder som dommer over sine anklagere og athenerne end som en anklaget? 6. Hvilke var de egenskaber hos de gamle romere, som bidrog til at skaffe dem verdensherredømmet? 7. Hvilke betragtninger bør gjøre os skaansomme i vor dom om andre? 8. Grosserer Tjelde, en biografi. 9. Hvad kan der siges for og imod luxus? 10. Om Øhlenschlägers digt «Guldhornene». 11. Hvorledes kunde i middelalderen Island blive sædet for en saa betydelig literær virksomhed? Hvilke var aarsagerne til denne literaturs raske fremvext og derpaa følgende forfald? 12. Grækernes fortrin for romerne og omvendt. 13. Hvilke omstændigheder forleder i almindelighed til at tale usandhed?

I de sidste timer er en del opgaver mundtlig gjennemgaaede.

Oldnorsk.

Klasse 1: Efter Nygaards grammatik læst og repeteret substantivernes regelmæssige deklination samt de svage verbers bøining i nutid og fortid. Af Nygaards «Udvalg» læst 4 sider.

Klasse 2: Af Nygaards «Udvalg af den norrøne literatur» læst og repeteret «Volsunger og Nivlunger» og «Kveldulv og hans Sønner» (kap. 1—22 incl., ialt 43 sider prosa; desuden «Slaget i Haversfjord» og «Eiriksmaal». — Af Nygaards grammatik læst og repeteret det vigtigste af formlæren.

Klasse 3: Læst det gjenstaaende af det fastsatte pensum i Nygaards «Udvalg», deraf følgende poetiske stykker: slutningen af «Voluspaa», udvalgte strofer af «Haavamaal», «Hamarsheimt», «Haakonarmaal». Repeteret

det hele pensum samt det vigtigste af Nygaards grammatik.

Tysk.

Klasse 1: Efter Paus og Lassens samt Gundersens læsebøger læst endel digte og et par prosastykker, fornemmelig af Goethe og Schiller.

Latin.

Klasse 1: Sallusts Catilina læst og repeteret. Ligesaa af Ovid efter Voss og Richters udgave følgende stykker: Lycaon, Vandfloden, Deucalion, Phaëton, Cadmus, Philemon og Baucis, Midas, Niobe, ialt 1117 vers. Kursorisk læsning i Caesars bell. Gall. 2den og 3die bog, samt bell. civile 1ste bog. Af Schreiners grammatik repeteret formlæren, kasuslæren og det væsentligste af moduslæren, samt læst orddannelseslæren. I den største del af aaret 1 hjemmestil og 1 extemporalstil ugentlig efter Johansens stileøvelser.

Klasse 1 + 2: I 1 ugentlig samtime læst og repeteret Dorphs mythologi, samt læst Ciceros Cato major til kap. 11.

Klasse 2: Læst og repet. af Voss og Richters udgave af Ovid stykket Pentheus fra vers 99 ud. Læst og repet. Livius 22de bog samt Virgils Æneide 1ste bog. Kursorisk læsning væsentlig efter Livius 1ste bog.

Hver uge 1 skriftlig oversættelse paa latin hjemme og 1 extempore (Henrichsens samling).

Klasse 3: Af Horats's epistler 1ste bog, ep. II, XV, XVI og XIX og af sammes satirer 1ste bog V og IX, samt 2den bog VIII. Af Horats's oder et udvalg af de 3 første bøger, ialt 504 vers. Af Weisses udvalg af Tacitus stykket Galba. Ciceros 2den katil. tale. — Næsten det hele artiumspensum repeteret, Literaturhist. oplysninger om de læste forfattere efter Tregder. Kursorisk læsning dels efter Flemmers udvalg af sølvalderens forfattere, dels efter forskjellige samlinger af opgaver til oversættelse fra latin.

Hver uge 1 skriftlig oversættelse paa latin hjemme og 1 ex tempore (Gjør og Johansens samling).

Klasse 2 + 3: Af disse klassers 5 ugentl. samtimer har 1 været benyttet til skriftl. extemporal oversættelse fra latin og 1 til gjennemgaaelse af oversættelserne. I de øvrige 3 samtimer har eleverne dels repeteret syntaxen, dels læst og repeteret Thomsens «Romerske stats- og privatliv», dels læst Ciceros tale pro Rosc. Amer.

Engelsk.

Klasse 2: Af Løkkes lille grammatik formlæren. Af Løkkes «Engelske forfattere i udvalg» 78 sider. Enkelte skriftlige øvelser.

Klasse 3: Sommerfelt «Nyeste engelske forfattere» 71 sider, af Wittrups Læsebog: «Mr. Minns and his Cousin» samt nogle sider af Macaulays Essays («Ranke's History of the Popes»), tils. 86 sider, deraf noget ex tempore. Desuden med en elev extemporeret af Sommerfelts «Forfattere» 36 sider (1 ugentl. time). Løkkes lille gram. ved Western læst og repet. Mundtlige øvelser knyttede til grammatiken, med benyttelse af Brekkes «Lærebog for begyndere».

Fransk.

Klasse 1: Knudsen og Wallems «Læsebog I», 48 s.; samme forf.s «Læsebog II», 21 s. Olsvig: Franskens e'er: L'enlèvement de la redoute, 6 s., tils. 75 s. Prof. Storms «Dialogues» til talord, desuden noget af «de personl. pronom.». Knudsens gram. gjennemgaaet i sin helhed.

Klasse 2: Knudsen og Wallem «Nyere franske forfattere I», 67 s., do. II, 17 s. Olsvig: L'enlèvement de la redoute, 6 s., tils. 80 sider. Storms Dialogues: fra flertal til og med personl. pronom. (i udvalg). Knudsens gram.

Klasse 3: Knudsen og Wallems «Læsebog II» 34 s. statarisk; af X. de Maistres La jeune Sibérienne 67 s. ex

tempore. Af Storms Dialogues navnlig artiklerne og pronominerne. Af Brynildsens gram. repet. formlæren og leilighedsvis syntaxen. Mundtlige øvelser væsentlig knyttede til formlæren.

Græsk.

Klasse 1: Af Schou-Bruns grammatik læst og repeteret formlæren. Af sammes læsebog gjennemgaaet et rigeligt udvalg af exempler til formlærens indøvelse. Af Xenofons Anabasis (Hermanstorffs artiumspensum) læst og repeteret 3 kapitler.

Klasse 2: Læst ud Hermanstorffs artiumspensum af Xenophons Anabasis, 60 udvalgte kap. (30 sider af Teubnerudgaven) af Herodots 7de bog, 1155 vers af Homers Iliade (II, III, VI) og Odyssè (VI) — alt repeteret. Repeteret syntax-oversigten i Hermanstorffs artiumspensum, samt formlæren i Schou-Bruns grammatik. Skriftl. opgave: Sammentrængt udsigt over hovedindholdet af Anabasis 2den bog.

Klasse 2 + 3: I 2 ugentlige fællestimer har disse klasser læst og repeteret Iliadens 8de bog og af 3die bog teichoskopien samt gjennemgaaet det vigtigste af syntaxen efter Schou-Bruns grammatik og læst Christensen, Det græske statsliv.

Klasse 3: Læst og repeteret Platons Apologi (Wiehes udg.) Sofokles Antigone (Groths udg.) Repeteret det hele artiumspensum. Det vigtigste af Tregders literaturhistorie.

Historie og geografi.

Klasse 1: Thriges oldtidens historie læst og repet. Gjennemgaaet det vigtigste af Horns geografi for latingymnasiet.

Klasse 2: Læst og repet. Wallems og Schjøths Frankriges historie til 1815 samt Siegwart Petersens Nordens historie til 1448. Læst og repet. Horns geografi for latingymnasiet fra Europa til Norden (excl.)

Skriftlige opgaver paa skolen: Korstogenes aarsager og følger — Grundtræk af den franske revolutions historie fra 1789—91 — Den første norsk-svenske union.

Klasse 3: Læst ud Wallems og Schjøths Frankriges historie samt Eriksens Nordens historie. Repeteret oldtidens, Frankriges og Nordens historie samt Horns geografi for latingymnasier. Skriftlig opgave paa skolen: Grundtræk af Frankriges historie under det andet keiserdømme.

Mathematik.

Klasse 1: O. J. Brochs arithmetik fra begyndelsen ud proportioner læst og repeteret. Efter Guldbergs trigonometri læst fra begyndelsen til § 3 (ud retvinklede trianglers opløsning).

Talrige regneexempler udførte hjemme og paa skolen.

Klasse 2: O. J. Brochs arithmetik fra proportioner bogen ud undtagen logarithmer. Efter Guldbergs trigonometri læst fra «skjævvinklede trianglers opløsning» til § 8 (grændseværdier) og repeteret det hele fra bogens begyndelse. Efter Guldbergs stereometri læst og repeteret fra begyndelsen til prismer. Talrige regneexempler hjemme og paa skolen.

Klasse 3: Af O. J. Brochs arithmetik læst rækker og logarithmer samt Guldbergs stereometri læst fra prismer bogen ud. Repeteret det hele artiumspensum i mathematik.

Talrige regneexempler hjemme og paa skolen.

Sang.

En- og tostemmige sange efter Koppangs sangbog. Sanglærens hovedpunkter gjennemgaaede.

Gymnastik.

Øvelsestabellerne har, som f. a., været opsatte efter Bjørnstads schema, serie B. Lings og Liedbecks tabeller benyttede.

1ste parti (Gymn. + VI): 7de tab. af Liedbeck samt stærkere og mere sammensatte bevægelser efter Bjørnstad. 1 Gang ugentlig bajonetfægtning efter en kort indledende gymnastik. Partiet har derhos, efter forberedende øvelser til skarpskydning (sigtning, aftrækning og skydning med løs ammunition), havt skiveskydning paa Graatenmoens skydebane (4—5 skarpe patroner pr. mand).

2det parti (V og IV): 6te og 7de tab. af Liedbeck og tilsvarende bevægelser efter Bjørnstad. Ved dette, som ved 1ste parti, svømmebevægelser indøvede.

3die parti (III, II, I): De forberedende bevægelser efter Bjørnstad og 4de og tildels 5te tabel af Liedbeck.

Under «de militære øvelser» (i slutningen af juni) benyttedes ikke geværer; af gymnastiske øvelser indøvedes længdesprang, stavsprang og «slaa hjul».

VII. Afgangsexamener.

Middelskolens afgangsexamen i 1889.

Af klasse VI's 13 disciple udbaadte 1 kort før examen uden at være anmeldt til samme. Af de øvrige 12, som var anmeldte, blev 1 ved Sygdom forhindret fra at fremstille sig, 1 blev rejiceret ved den skriftlige prøve, og 1, der havde bestaaet den skriftlige examen, trak sig tilbage uden at fuldende den mundtlige. De øvrige 9 bestod examen med følgende udfald:

Latinlinjen:

1. Hansen, Einar	elev af skolen i 6 aar	(fra kl.	I)	meget godt	(1,96)
2. Larsen, Christofer .	« - « - 7 aar	(fra kl.	I)	meget godt	(2,46)
3. Selmer, Erik	« - « - 6 aar	(fra kl.	I)	godt	(3,00)
4. Smith, Theodor ...	« - « - 7 aar	(fra kl.	I)	godt	(2,82)

Engelsklinjen:

5. Larsen, Anders....	elev af skolen i 6 aar	(fra kl.	I)	godt	(3.11)
6. Lie, Georg	« - « - 1 aar	(fra kl.	VI)	godt	(2,64)
7. Pedersen, Peder...	« - « - 7 aar	(fra kl.	I)	godt	(2,57)
8. Thomassen, August	« - « - 4 aar	(fra kl.	III)	godt	(3,21)
9. Øvrum, Olaf	« - « - 5 aar	(fra kl.	II)	meget godt	(2,30)

6 privatister (hvoraf 5 piger), alle paa engelsklinjen, bestod examen.

1 kvindelig privatist, der tidligere ved denne skole havde taget middelskole-examen paa engelsklinjen, underkastede sig tillægsprøve i latin og bestod samme.

Examen artium i 1889.

Af 3die gymnasieklasses 6 disciple anmeldte skolen i sit navn de 5, der bestod examen med nedenfor anførte udfald. Den discipel, som skolen ikke anmeldte, gik op som privatist, men rejiceredes ved den skriftlige prøve.

	Kandidaternes navne.	Optaget.	Modersmaal skr.	Latinsk oversæt.	Mathem. skr.	Religion.	Modersmaalets literatur og oldnorsk.	Latin.		Græsk.		Fransk.	Engelsk.	Historie.	Mathematik.	Ordenstal.	Antal fag.	Hoved-karakter.
1	Aall, Cato	Mkl. II 1881	3	3	4	2	3	2	2	2	2	3		3	4	33	12	Godt
2	Cappelen, Hans	Mkl. I 1881	3	3	3	1	2	1	2	1	2	2		3	2	25	12	Meget godt
3	Martens, Johannes	Gymnkl. 1 1886	3	3	3	1	1	1	2	1	2		2	1	1	21	12	Meget godt
4	Puntervold, Hans B. L.	Gymnkl. 2 1887	3	2	3	2	2	1	1	2	2	2	3	2	3	28	13	Meget godt
5	Riis, Thomas H. ..... (krigsskoleaspirant).	Forberedkl. 1877	3	4	2	2	2	2	2	3	3	3		3	1	30	12	Meget godt

Ved den almindelige aarsexamen i 1889 sløifede man i henhold til kirkedept s skrivelse af 7de april 1886 examen i 1 eller høiest 2 fag i gymnkl. 1, kl. V og kl. IV. I disse fag fik eleverne i middelskolen istedetfor examenskarakter en middelkarakter, uddragen af de daglige karakterer i sidste fjerdingaar før examen.

VIII. Bibliothekets og samlingernes tilvext i 1888—89.

(De med G. betegnede værker er gaver.)

A. Bibliotheket.

Broch og Seip: Udvalg af danske og norske læsestykker. Christiania 1888. G.

Siegv. Petersen: Momenter til støtte for hukommelsen ved den mundtlige undervisning i Norges historie. Christiania 1886. G.

O. Jensen: Norges historie i fortællinger. 3die oplag. Christiania 1888. G.

Stave: Exempelsamling. Christiania 1887. G.

H. Schiøth: Lærebog i verdenshistorie for middelskolen. 1. oldtiden. 3die udg. Christiania 1887. G.

T. R. Nissen: Verdenshistoriens vigtigste begivenheder. 11te udg. ved H. Schiøth. Christiania 1887. G.

Eriksen: Norge, Sveriges og Danmarks historie for middelskolen og gymnasiet. 6te udg. Christiania 1887. G.

Geelmuyden: Lærebog i geografi. 6te udg. ved A. Arstal. Christiania 1887. G.

Norges officielle statistik: Fattigstatistik for 1884 og 85 — Skolevæsenet for 1884 — do. for 1885. G.

Dansk hist. tidsskrift. 6te række I, 2; indholdsfortegnelse til samme 1ste—5te række (1839—87).

Svensk hist. tidsskrift. 8de årgangen 1888.

Norsk hist. tidsskrift. VI, 3; 3die række I, 1.

Pavels's dagbøger for 1812 og 13. Udg. af Dr. L. Daae, h. 1.

Histor. arkiv, udg. af Granzow og Thrige for 1888, h. 7—12.

Norsk forfatterlexikon, udg. af. J. B. Halvorsen, h. 20 og 21.

Hjorthdal: Kortfattet lærebog i anorganisk kemi. 4de udg. Christiania 1888. G.

Kr. Lassen: Tysk læsebog for begyndere. 3die udg. Christiania 1888. G.

Magasin for naturvidenskab, XXXI, 3. G.

Arkiv for mathematik og naturvidenskab, XII, 4 og XIII, 1. G.

Universitets- og skóleannaler, 3die aargang nr. 12—26 samt 1de aargang, nr. 1—12.

Norsk lovtidende: a. 1ste afdel. for 1888 nr. 17—40 og register; do. for 1889 nr. 1—16. — b. 2den afdel. for 1888 h. 2, 3, 4 — Overenskomster med fremmede stater for 1888, h. 1 og 2. G.

Vor ungdom, tidsskrift for opdragelse osv. for 1888 h. 4, 5, 6 og for 1889, h. 1, 2, 3.

Western: Engelsk grammatik for middelskolen. Chr.ania 1888. G.

A. Andersen: Latinsk læsebog, 2den udg. Christiania 1888. G.

Grøterød: Kortfattet græsk grammatik. Christiania 1888. G.

Artiumsliste for 1888. G.

Bulletins meteorologique du nord for 1874—84 incl. samt for 1886 og 88. Copenhague. G.

Arkiv for nordisk filologi. Ved G. Storm. 4de bind. Christiania 1888 samt 5te bind. Lund 1889. G.

Latinsk ordbog, ved Johansen, Nygaard og Schreiner. Christiania 1889.

Kjær: Dansk-latinsk ordbog. Kjøbenhavn 1870.

Aarsberetninger fra 35 norske skoler. G.

41 svenske skoleprogramer for 1887—88. G.

24 danske do., hvoraf 20 for 1888, 4 for 87. G.

Oversigt over luftens temperatur og nedbør i Norge i 1887 samt tabeller over temperatur og nedbør 1883—87. Christiania 1888. G.

A. Larsen: Dansk-norsk-engelsk ordbog. 2den udg. 1888.

Aars: Sokrates, Christiania 1882.

Dansk biografisk lexikon ved Bricka, h. 10—19 incl.

Magnussen og Winkel-Horn: Hellas og hellenerne, kulturhist. skildringer. Kjøbenhavn 1886.

Granzow: Geografisk lexikon, h. 1—5 incl.

Christiansands kathedralskoles bibliotheks tilvext i 1887—88.

H. Ibsen: Fruen fra havet. Christiania 1888.

H. Mohn: Studier over nedbørens varighed og tæthed i Norge. Christiania 1888. G.

Thrige: Danmarks historie i vort aarhundrede, Kjøbenhavn. h. 1—11 incl.

L. v. Ranke: Weltgeschichte, IX, 1ste und 2den Abtheilung, Leipzig 1888.

Troels Lund: Danmarks og Norges historie i det 16de aarhundrede, 8de bog 1887 og 9de bog 1888.

J. A. D. Jensen: Om indlandsisen i Grønland. Kjøbenhavn 1888.

Statistisk aarbog for kongeriget Norge. 8de aargang 1888. G.

F. Klavenæs: Befrielsen fra den første ungdoms-usædelighed og dens følger. Foredrag. Christiania 1888. G.

Mankell: Fälttåget i Norge år 1814. Stockholm 1887.

Heyerdahl: Geografisk schema. 2det opl. Christiania 1888. G.

Grøterød: Græsk læsebog for begyndere. Christiania 1888. G.

Wessel: Udvalgte skrifter. Ny udgave. Kjøbenhavn 1888.

Forklaringer til statsregnskabet budgetaaret 1887—88. Christiania 1888. G.

Aarsberetning fra «Foreningen til norske fortidsminders bevaring» for 1886 og do. for 1887. G.

Kunst og haandværk fra Norges fortid, h. 7 (1887) og h. 8 (1888). G.

Jahrbuch des norwegischen meteorologischen Instituts für 1887. Herausgegeben von Mohn. Christiania 1889. G.

Joh. Steenstrup: Historieskrivningen i Danmark i det 19de aarhundrede. Festskrift. Kjøbenhavn 1889.

Universitetets aarsberetning for 1887–88. G.

Forelæsningskataloger for 1888, II og 1889, I. G.

C. J. von Arensdorff: Generalerne Friderich og Carl von Arensdorff. Oplysninger og berigtigelser. Kjøbenhavn 1889. G.

30 aargange af «Morgenbladet» fra 1858 til og med 1887. (Gave af professor Monrad).

B. Dahl: Latinsk literaturhistorie. Christiania 1889.

Jonas Hanssen: Den engelske jury og den norske rettergang. Skien 1888. G.

Shaksperes Werke, herausg. und erklärt von N. Delius 5te auflage. 2 Bände. Elberfeldt 1882.

Joh. Lund: Forsøg til en beskrivelse over Øvre Thelemarken. Kjøbenhavn 1785. G.

Norges Folk og land, IV (Stavanger amt, sidste halvdel). Udg. af Boye Strøm. Christiania 1888.

S. Bugge: Studier over de nordiske gudesagn. 3die hefte. Christiania 1889.

Forhandlinger i videnskabsselskabet i Christiania i 1888. Christiania 1889. G.

Norske rigsregistranter, udg. af E. A. Thomle. Christiania 1888. G.

Norske regnskaber og jordebøger fra det 16de aarhundrede. Udg. ved H. J. Huitfeldt-Kaas. II, 1. Christiania 1888. G.

Jonas Hanssen: Strand- og flødningsretten i Hjelden og paa Blegebakken i Skien. Skien 1889. G.

Forslag til budget for Skien 1889. G.

A. Krohg: Opgaver i engelsk stil for middelskolens 6te klasse Christiania 1889. G.

Scheuer: Oversigt over den latinske grammatiks vigtigste regler. Kjøbenhavn 1889. G.

Indbydelsesskrift til examen ved Christiansunds skole 1889. G.

Anna Bentzen: Engelske stiløvelser. Christiania 1888. G.

D. F. Knudsen: Tysk elementarbog. 9de udg. Christiania 1888. G.

Horn: Lærebog i geografi for middelskolen. 1ste trin. 3die udg. Christiania 1887. G.

B. Naturvidenskabelige samlinger.

Sømus (chimæra monstrosa) paa spiritus. G.

Siberisk steppehøne (syrrhaptes paradoxus), han. Udstoppet.

Spurveugle (strix passerina). Udstoppet.

Isfugl (alcedo ispida), skudt i omegnen af Skien. Udstoppet.

C. Andre læremidler.

Facitbøger til Johannesens regnebog h. 1 og 2, 2 expl.

Facitbog til Getz's arithmet. opgavesamling.

Bibelen, udgiven af det norske bibelselskab. Det gamle testamente i ny oversættelse. Christiania 1876—87.

Weishaupt: Elementar Freihand-Zeichnen, h. 1—3.

Af de af den geografiske opmaaling udgivne rektangelkarter 23 A (Voss), 48 B (Frøien), 15 D (Sitskogen), 54 A

(Sunddøla), 54 D (Tunnssjø), 42 A (Opdal), 31 B (Gausdal), 20 D (Søndre Soløer).

4 vægtavler over dyreriget (krybdyr, fiske, padder og hvirvelløse dyr).

6 geografiske lanterna-magica-billeder.

Roma vetus, in usum scholarum ed. H. Rheinhard. Stuttgart.

France, carte administrative, dressée sur la direction de Vivien de St. Martin. 1888.

Friis: Ethnografisk kart over Finmarken i 6 plader. 1888.

Zonekart.

IX. Skole- og Indskrivningspenge. Skolebeneficier.

Skolepengene er for tiden:

Middelskoleklasse	I	kr. 40 aarlig.
—	II	« 48 —
—	III	« 64 —
—	IV, V og VI	« 96 —
Gymnasiet		« 144 —

Der tilstaaes brødre moderation, saaledes at af disse betaler den øverste i skolen fuldt ud, den 2den $^3/_4$, den 3die $^1/_2$, den 4de og følgende intet.

Indskrivningspengene er 8 kr.

I smaaskolen er skolepengene 32 kr. aarlig uden moderation for brødre og uden indskrivningspenge.

Hel fripladş har i 1888—89 været tilstaaet 9 elever (1 i 1ste gymnkl, 2 i V, 4 i IV, 1 i III, 1 i II); halv fripladş 2 elever (1 i 2den gymnkl. og 1 i VI). Det samlede beløb, der medgik til fripladse, androg til kr. 952.

Af kong Carl Johans legat vilde man i 1888—89 regelmæssig ikke have kunnet uddele flere portioner, end de statutmæssige 2 portioner paa kr. 120 og 1 do. paa kr. 80, saafremt man ikke fra foregaaende aar havde havt i behold et beløb af noget over kr. 40. Naar man til dette beløb lagde det over-

skud i renter, som man kunde gjøre regning paa i 1888--89, efterat de statutmæssige portioner var uddelte, antoges det, at man vilde kunne uddele en 4de portion paa kr. 80. Efterat derfor de statutmæssige portioner var uddelte (2 paa kr. 120 til 2 elever i gymnkl. 3, samt 1 paa kr. 80 til 1 elev af gymnkl. 2), blev der med overbestyrelsens samtykke tilstaaet en elev af kl. VI en portion paa indtil kr. 80.

Skiens sparebank ydede ogsaa i 1888—89 til understøttelse for trængende elever af middelskolen kr. 400. Af disse blev skolepengene helt eller delvis betalte for 8 elever (3 i VI, 2 i V, 1 i II, 1 i I).

Skolens kasserer er for tiden adjunkt Nielsen.

X. Almindelige bemærkninger.

Udover høsten f. a. var mange elever, navnlig i smaaskolen, men ogsaa i høiere klasser angrebne af mæslinger. For øvrigt har sundhedstilstanden i det hele været meget god.

Skolen har hidtil savnet et discipelbibliothek. I følelsen af det ønskelige i at faa et saadant, indgik rektor vaaren 1888 med andragende til Skiens samlag for brændevinshandel om en bevilgning hertil. Dette andragende imødekom samlagets vedkommende, idet man bevilgede et bidrag af kr. 200 til oprettelse af et discipelbibliothek for middelskolen. For et beløb af henved kr. 150 anskaffedes nu omtr. 60 bøger, af hvilke man i forening med endel skolebiblioteket tilhørende, for eleverne passende bøger har dannet et discipelbibliothek paa 130—140 bind. Af dette bibliothek har fra begyndelsen af juleferierne f. a. 1 gang ugentlig udlaan til klasserne ovenfor kl. III fundet sted, og har søgningen til biblioteket været meget livlig. Ogsaa d. a. har samlaget paa andragende af rektor bevilget kr. 100.

XI. Skolens regnskab for 1888—89.

I. Udgifter:

Regnskabsføreren tilgode fra forrige aar			kr.	881.06
1) Lønninger:				
a. Kgl. ansatte lærere	kr.	21600.00		
b. Klasselærere	«	5125.00		
c. Timelærere (og vikarer)	«	1284.00		
d. Andre lønninger	«	1064.68		
			«	29074.58
2) Alders- og lønstillæg			«	8283.33
3) a. Bibliotheket	kr.	190.38		
b. Samlingerne	«	20.65		
c. Andre læremidler	«	65.80		
			«	276.83
4) a. Fripladse	kr.	952.00		
b. Carl Johans legat	«	400.00		
			«	1352.00
5) Lys og brænde			«	1164.65
6) Trykningsomkostninger m. m.			«	364.73
7) Forskjellige udgifter			«	392.36
8) Beholdning (restancer)			«	584.50
			Tilsammen kr.	42374.04

II. Indtægter.

1. Beholdning fra f. a.	kr.	710.50
2. Skole- og indskrivningspenge	«	10108.00
3. Bidrag af kommunen	«	3200.00
4. Andre indtægter	«	547.46
5. Tilskud af statskassen	«	27498.33
6. Balance	«	309.75
	Tilsammen kr.	42374.04

Skien den 16de september 1889.

G. Hartmann.